

Historia

Często wybuchające w miastach średniowiecznych pożary nieraz doszczętnie trawiły ściśnięte w ciasnych murach drewniane zabudowania grodu.

Pierwsze wiadomości o pożarze Pszczyny pochodzą z roku 1345, kiedy to miasto spaliły oblegające go wojska polskie oraz węgierskie. Kolejna tragedia spotkała mieszkańców naszego miasta w nocy 18 marca 1458 roku, kiedy to spłonęła cała Pszczyna oraz niecały wiek później, kiedy to 4 października 1545 roku w ciągu kilku godzin gwałtowny pożar doszczętnie zniszczył całe miasto wraz z kościołem parafialnym. Sytuacja ta powtórzyła się w roku 1622 oraz 1679 (w tym ostatnim pożarze ocalał kościół parafialny). Ostatni pożar całego miasta miał miejsce wieczorem 8 sierpnia 1748 roku. Po tej pożodze miasto dźwigało się z ruin dość długo, bo aż do roku 1785, ale obowiązkowo ubezpieczone od 1746r. w śląskiej kasie pożarowej (Brand-Cassa) dzięki uzyskanym stamtąd odszkodowaniom odbudowane zostało bardziej masywnie, co w przyszłości zapobiegło takim całkowitym zniszczeniom. Wobec tak poważnych zagrożeń przepisy prawa bardzo rygorystyczne podchodziły do obchodzenia się ogniem w mieście, przewidując karę śmierci dla podpalacza lub nieostrożnego sprawcy pożaru. Prawo również nakładało obowiązek organizacji akcji ratowniczej na poszczególne cechy rzemieślnicze. W Pszczynie po raz pierwszy zasady te zawarto w księdze przywilejów i porządków miejskich 1 czerwca 1680 roku, co z pewnością było podzwonnym pożaru, który rok wcześniej strawił niemal całe miasto. Zawarto tam liczne przepisy zapobiegawcze oraz instrukcje na wypadek wybuchu pożaru. Akcja ratunkowa winna przebiegać według następujących zasad: Kowale, masarze i piekarze, szewcy i garncarze na wypadek alarmu mają natychmiast stawić się na miejscu pożaru z narzędziami gaśniczymi i przystąpić do walki z ogniem. Sukiennicy, krawcy i tkacze oraz inni rzemieślnicy mają ich zaopatrywać w wodę. Mistrzowie cechu kuśnierskiego wraz ze strażnikami zamkowymi powinni wszystkie osoby (zdolne do pomocy w akcji) zapędzać do gaszenia oraz chronić dzieci przed niebezpieczeństwami pożaru jak i samej akcji ratowniczej. Systematycznie zwiększano ilość dostępnego na wypadek ognia sprzętu gaśniczego. W roku 1770 miasto posiadało jedną dużą, metalową sikawkę na podwoziu (zakupioną w roku 1766), dwie kadzie wodne, 228 wiader, 8 haków, 123 ręczne sikawki oraz 6 drabin. Tak zorganizowaną ochroną przeciwpożarową (od roku 1756) opiekował się specjalny funkcjonariusz miejski, zwany „Feuerburgermeister”.

On również dowodził akcjami ratowniczymi. Początkowo obowiązki te pełnił komisarz policji, dopiero później wyodrębniono osobnych „mistrzów pożarniczych” (Brandmeister).

W archiwach zachowało się niewiele dokumentów na temat zorganizowania ochrony przeciwpożarowej na początku XX wieku. Organizowana była w oparciu o statut miejski z 16 grudnia 1907r. Regulował on obowiązki obywateli w zakresie udziału w akcjach i ćwiczeniach obowiązkowej straży pożarnej oraz zasady pieniężnego wykupu od tych obowiązków (większość dokumentów dotyczy właśnie tego ostatniego aspektu). Ustawą z dnia 16 lipca 1937r. o ochronie przed pożarami i innymi kleskami (Dz.U. Śl.nr 17 poz. 41) rozciągnięto na obszar Województwa Śląskiego moc obowiązującą ogólnopolskiej ustawy z dnia 13 marca 1934r. o ochronie przed pożarami i innymi kleskami. Ustawa ta wykluczyła moc obowiązującą statutu z 16 grudnia 1907r., ale jeszcze w 1938 roku wobec braku regulaminów opartych na nowych przepisach listy osób zobowiązanych do służby w straży pożarnej sporządzono według starych zasad.

Nie udało się dotrzeć do dokumentów świadczących o zasadach zorganizowania straży pożarnych w czasie II Wojny Światowej, jak również do dokumentów świadczących o początkach Zawodowej Straży Pożarnej na ziemi pszczyńskiej. Z przekazów ustnych wynika, że od 2 lutego 1950r. w Pszczynie działa Zawodowe Pogotowie Pożarnicze, które 1 kwietnia 1951r. zostało przekształcone w Zawodową Straż Pożarną. Od roku 1992 kiedy to powołano do życia Państwową Straż Pożarną w mieście funkcjonuje Komenda Rejonowa PSP a po reformie administracyjnej w 1999 Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.

Na podstawie "Monografii Historycznej Pszczyny" pana L. Musioła oraz dokumentów udostępnionych przez Archiwum Państwowe w Pszczynie.